

Investera i skapande för fram- tiden

Motverka klassamhället, Större
delaktighet, Större tillgänglighet

Innehållsförteckning

Motverka klassamhället, Större delaktighet, Större tillgänglighet	1
Investera i skapande för framtiden	3
Gör kulturen till en valfråga	5
Principiella utgångspunkter	5
Motverka klassamhället	7
Större delaktighet	8
Större tillgänglighet	8
Levande kultur i hela landet	9
Motverka kommersialismens negativa verkningar	10
Satsa på spetsen – konstnärlig kvalitet och förnyelse	11
Stärk de kulturellt yrkesverksamma	11
Socialdemokraternas prioriterade reformer	12
Maxtaxa i Kulturskolan	12
Stärk folkbildningen	13
Stärk biblioteken – kraftsamla runt läsandet	15
Öppna upp museerna – avskaffa entréavgifterna	16
Stärk kulturen i skolan	16
Fler kulturella arrangemang – från rockfestivaler till kammarmusik	17
Investera i medial mångfald	18
Stöd digitaliseringen av biograferna, stöd utvecklingen av svensk film	19
Investera i de kreativa näringarna	19
Bygg ett vackrare Sverige	20
Investera i jobb för de kulturellt yrkesverksamma	21

Investera i skapande för framtiden

"Vi förlorade förra valet. Vi fick inte väljarnas förtroende, vi fick inte tillräckligt många röster för att fortsätta regera. Vi har en hemläxa att göra om väljarna ska lyssna på oss 2010"

Mona Sahlin, våren 2008.

Väljarna gav oss tre uppdrag; att utveckla ett nytt ledarskap som innebar att lyssna både inåt rörelsen och ut mot människorna, att utveckla politiken inom alla politikområden samt att komma tillbaka med ett hållbart regeringsalternativ. Detta gäller även för kulturpolitiken.

Många människor i Sverige berörs av hur vi utvecklar vår kulturpolitik; skolbarnen, alla som är engagerade i amatörkultur och folkrörelser, publiken på våra privata och offentliga kulturinstitutioner och naturligtvis de kulturellt yrkesverksamma.

Den 20 oktober presenterade undertecknade vårt rådslag för kultur. Syftet var att samla upp tankar och åsikter om den framtida kulturpolitiken från alla de människor och organisationer både inom och utom vår egen rörelse som berörs av och är engagerade i kulturpolitiken.

Rådslaget var efterlängtat av många och vi har fått mycket positivt gensvar under resans gång. 2008 års partimotion om kulturpolitiken blev tillsammans med vår "Samling för kulturen" den 21 november ett bra avstamp och en markering att vi vill göra kulturen till en valfråga.

Den 12 december 2008 var sista datum för att lämna synpunkter på partiets rådslagsmaterial. Därefter vidtog arbetet med att sammanställa inkomna synpunkter. Tre månader senare (den 12 februari 2009) presenterades regeringens Kulturutredning. Vår rådslagsrapport skall inte ses som en reaktion på den utredningen, utan grundar sig på de åsikter och idéer vi mött under rådslaget. Vi har därför valt att i denna rapport i princip inte kommentera utredningsförslagen.

Rådslaget är dock vår utgångspunkt när vi går vidare med vårt arbete att diskutera utredningens förslag. Redan nu kan vi dock fastställa följande: Vi vänder oss starkt emot att målen för kulturpolitiken urvattnats. Vi kommer att återkomma med en stark reaktion i samband med att remisstiden för utredningen går ut och att regeringen lägger sin kulturproposition.

Den borgerliga regeringen har under hela mandatperioden varit passiva i den kulturpolitiska debatten. Andra har istället drivit på, som exempelvis den så kallade "Skuggutredningen" och inte minst vårt eget rådslag.

Nu lämnar vi vår rapport till den socialdemokratiska partistyrelsen – för fortsatt beredning av den socialdemokratiska kulturpolitiken inför vår partikongress i höst.

Vi är glada att så många människor runt om i Sverige har deltagit i förnyelsearbetet i vårt parti!

Margareta Israelsson

Marita Ulvskog

Gör kulturen till en valfråga

Engagemanget i det socialdemokratiska kulturrådslaget visar att kulturen väcker många reaktioner. Kulturpolitiken är djupt ideologisk. Det handlar, för att använda Hjalmar Brantings klassiska ord, om att ge varje människa möjlighet att förverkliga ”sina bästa stämningars längtan”. I en väl fungerande socialdemokratisk kulturpolitik kombineras det bästa av vårt partis jämlikhetstradition med det bästa av vårt partis frihetstradition. Kulturpolitik handlar om att ge alla möjlighet att växa som människor.

För socialdemokratin har kulturen ett egenvärde. Kultur kan aldrig reduceras till att vara ett näringspolitiskt verktyg i syfte att öka den svenska bruttonationalprodukten. Kulturpolitik bottnar i frågan om vilket framtida samhälle det är vi vill ha. Vi socialdemokrater tror på det öppna, demokratiska, kreativa, nyfikna, jämlika, dynamiska och framtidsinriktade samhället. Därför vill vi också ha en stark kulturpolitik som skapar förutsättningar för ett sprudlande kulturliv och många människors delaktighet. Genom att investera i människovärdet lägger vi grunden för ett framgångsrikt Sverige.

Det socialdemokratiska kulturrådslaget har visat att det finns ett starkt stöd för denna tanke hos både socialdemokratiska partimedlemmar och de många andra som bidragit med synpunkter. I vår rapport pekar vi på de prioriteringar och inriktningar som vi utifrån rådslaget tror är nödvändiga för vår rörelse att arbeta vidare efter.

Den röda tråd som genomsyrar alla våra förslag är insikten om att vi behöver höja ambitionerna rejält på kulturpolitikens område. Detta står i stark kontrast till den håglöshet som präglat regeringens icke-politik på kulturens område.

Det är hög tid: Gör kulturen till en valfråga.

Principiella utgångspunkter

Alla människors lika värde är den självklara utgångspunkten för en socialdemokratisk kulturpolitik. Allas möjlighet att tänka fritt och allas möjlighet att uttrycka sina tankar är kulturlivets kärna. Målet för vår kulturpolitik är att öppna dessa möjligheter. Socialdemokratisk kulturpolitik syftar till att ge var och en möjlighet att förverkliga sina bästa stämningars längtan.

Den fria tanken begränsas av likriktning. Kommersiell styrning av media och informationsförmedling hotar att leda till likriktning – och hotar därför den fria tanken.

Kulturpolitiken måste utgöra en motvikt mot ekonomiska och sociala eliters strävan att ta makten över tanken.

Kunskap och kultur är verktyg för att skapa frihet och att ge människor förutsättningar att växa. Kunskap och kultur ger människor möjlighet att vidga sina perspektiv, frigör människors tankar och människors skapande förmåga. Kunskap och kultur är därmed grunden för att nya idéer föds.

Alla människor är kreativa. Alla är inte konstnärer - men alla har en förmåga till skapande. Vår skaparkraft är en resurs som samhället bör ta till vara på bästa sätt. Alla ska kunna komma i kontakt med konstnärliga verksamheter. Det har ett värde i sig att fördjupa förståelsen av konsten och att utveckla den egna konstnärliga förmågan. Men kontakten med konsten stimulerar även vår kreativitet på andra områden i arbets- och samhällslivet.

Detta gäller inte minst för barn och unga. Alla som sett barn leka vet vilken kreativ kraft som finns hos dem. Skolan får inte hämma och hindra våra barns lust att lära och lust att skapa. Det är skolans uppgift att stödja, inte stävja, barns och ungas kreativa utveckling. En sådan utveckling har ett värde i sig. Dessutom är det så, vilket såväl forskning som erfarenhet visar, att barn och unga som vistas i estetiskt rika inlärningsmiljöer bättre förmår tillägna sig kunskap även på andra områden. Därför vill vi stärka konstens närvaro och de estetiska ämnenas ställning i grundskola och på gymnasium.

Kulturen ska vara fri och obunden. Vi vinner alla på att några av oss tar risken att genom sitt konstnärskap utveckla nya tankar och uttryck – för vårt samhälle utvecklas med dessa tankar och uttryck. Vi inser att alla ansträngningar inte leder till genombrott och till produktioner som går att kommersialisera och tjäna pengar på. Vi inser också att alla uttryck inte kommer att ställa våra tankemönster på huvudet.

Men vi vet också att ju fler konstnärliga projekt som får misslyckas - desto större är chansen att några lyckas. Att några av oss lyckas mejsla ut de tankar och uttryck som för vårt samhälle framåt. Det är inte politikens uppgift att välja vilken kultur som har störst chans att bära frukt. Politiken ska skapa förutsättningar för att kulturen ska kunna verka. De som är verksamma inom kulturen har bäst förutsättningar att avgöra vilka som ska få vilka möjligheter att utveckla sin konst.

Ett kulturliv som kommer alla medborgare till del kräver insatser från samhällets sida.

I dag växer kulturens betydelse i samhället - också ekonomiskt. Det är en positiv utveckling. Men det innebär inte att konsten ska överlämnas åt marknadskrafterna. För att kulturlivet ska kunna fortsätta att utvecklas krävs tydliga spelregler och en offentligt finansierad kulturell infrastruktur. Marknaden är, även på kulturpolitikens område, en god tjänare - men en usel herre.

Vårt samhälle bevisar sig i vår konst och kultur. I historiens backspegel är det så vi bedömer tidigare samhällen. Det är i dåliga tider – tider av brist och knapphet, av oro och rädsla för framtiden – som vi mäter ett samhälles storhet. Vi får aldrig låta materiell knapphet övergå i andlig fattigdom.

År 1974 fastställde en enig riksdag de första målen för den statliga kulturpolitiken. Denna politik blev en stor framgång och ligger än i dag till grund för den förda kulturpolitiken. Målen utvecklades inför 1996 års kulturpolitiska beslut. Vi vill fortsätta bedriva en stark kulturpolitik i takt med tiden men i enlighet med den politiska vilja och de värderingar som formulerades i 1974 års kulturpolitik. Målet om kommersialismens negativa verkningar är exempelvis minst lika aktuellt idag som när det en gång beslutades. Globalisering, den digitala revolutionen och befolkningsutvecklingen är alla mäktiga krafter som omformar vår värld. I denna nya värld vill socialdemokraterna bedriva en fortsatt stark kulturpolitik. "

Utifrån de statliga kulturpolitiska mål som fortfarande idag gäller ser vi ett antal perspektiv som vi som socialdemokrater särskilt vill betona: Vi vill motverka klassamhället och öka delaktigheten i kulturlivet. Vi vill öka tillgängligheten till kulturella uttryck och verka för ett levande kulturliv i hela landet. Vi vill motverka kommersialismens negativa verkningar. Vi vill bygga ett kulturliv där både basen och spetsen har möjlighet att utvecklas och vi vill stärka villkoren för de kulturellt yrkesverksamma.

Motverka klassamhället

Socialdemokraternas kulturpolitik tar samtliga medborgares erfarenheter och förhoppningar på allvar. Kulturpolitik handlar om klass och kön. Kulturpolitik handlar om allas rätt till ord och bildning samt allas tillgång till kulturens alla olika uttrycksformer.

Vi måste vara uppriktiga i vår självkritik. Klassperspektivet har inte alltid fått tillräckligt utrymme i vår kulturpolitiska gärning. Trots stolta ambitioner är mycket av kulturkonsumtionen förbehållen människor med högre utbildning och högre inkomster. Kultur betraktas fortfarande som svårt av många, och tröskeln in i kulturens finrum uppfattas som mycket hög. Samtidigt tar kulturproduktionen alltför sällan sitt avstamp i arbetarklassens erfarenheter och verklighetsbild. Vi är en folkrörelse och en arbetarrörelse. Vi känner ett särskilt ansvar för att kulturen både förmedlar och tar intryck av alla samhällsgruppers livserfarenheter. Det är viktigt för att alla kvinnor och män i vårt land ska kunna hitta kulturella uttryck som känns relevanta och utvecklande.

Vi vill prioritera bildning, tillgänglighet, regional kultur, barn- och ungdomskultur och stöd till studieförbundens kulturverksamhet.

Vi har vårdat vårt kulturarv under decennier. Slott och palats, Operan, Dramaten och andra anrika kulturinstitutioner har fått vårt stöd som en del av vårt gemensamma kulturarv. Det kulturarvet är i stor utsträckning de mäktigas och de förmögnas arv. Det hindrar inte att alla kan ha glädje av det. Men vi vill också vårda arvet från andra runt om i vårt land – arvet från landsbygden och från arbetarklassen. Vi är ett feministiskt parti, och vill självklart också verka för att kvinnliga kulturutövare varken diskrimineras här och nu, eller att deras gärningar göms och glöms i kulturhistorien.

Större delaktighet

Kulturen lever bara när människor är delaktiga. Det kan handla om att själv vara utövare - som när det gäller amatörculturen. Men det kan också handla om att vara med på andra sätt - som exempelvis ideell arrangör. Svenskt kulturliv hade varit mycket fattigare om det inte vore för alla eldsjälar som helt utan eller med låg ersättning lägger ner en oerhörd kraft och energi för att sprida och upprätthålla intresset för kulturens uttryck.

Kulturell delaktighet är ett självändamål för socialdemokratin. Vi ser på människan som en i grunden kreativ och skapande varelse och detta synsätt speglar sig i hur vi ser på kulturpolitikens utformning. Vi vänder oss starkt mot ett synsätt som delar upp kulturen mellan professionella utövare å den ena och passiva kulturkonsumenter å den andra sidan. Vi ser kulturen som interaktiv och skapande.

Kulturell delaktighet handlar också om att bejaka det spontana engagemanget, entreprenörsandan och initiativrikedomen. Vi ser den kämpande kören, jazzentusiasterna, de brinnande rockfestivalsarrangörerna och den kreativa skrivarcirkeln som uttryck för det vi menar är bland det allra bästa i svenskt kulturliv.

Kulturpolitikens viktigaste uppgift i detta perspektiv är att tillhandahålla en infrastruktur för engagemanget. Det handlar om att ge ett stöd till folkbildningen, till folkrörelser och ideella arrangörer och om att göra fysiska mötesplatser och scener tillgängliga .

Större tillgänglighet

Vi har långt kvar till att uppnå både jämlikhet och jämställdhet i kulturlivet. Därför måste vi förbättra tillgängligheten till kulturlivet. Med tillgänglighet kan flera saker avses. Det kan innebära att det finns teatrar, museer, biografier, kulturskola inom rimligt avstånd från där man bor. Ur det perspektivet är det viktigt att stärka tillgängligheten till offentliga lokaler för möten och evenemang samt att föra en politik för ett levande kulturliv i hela landet.

Men tillgänglighet kan också handla om en inre tillgänglighet. Att människor känner att de hör hemma i kulturen, känner sig bekväma med att besöka kulturinstitutionerna och folkbiblioteken. Här måste vi aktivt arbeta för att sänka tröskeln så att kulturovana grupper vågar ta ett första steg. Folkbildningen spelar en viktig roll för att stärka människors självförtroende när det gäller såväl bildning som utbildning.

Höga avgifter förhindrar både barn och vuxna från att delta i kulturella aktiviteter och besöka kulturinstitutioner. Vi socialdemokrater införde fri entré på de statliga museerna för att ge fler tillgång till det gemensamma kulturarvet. Det ledde till att stora nya grupper kom till museerna. Den borgerliga regeringens avskaffande den fria entrén, eftersom den är ointresserad av att värna allas tillgång till kulturen.

Vi tar kraftigt avstånd från det elitistiska synsätt där man sätter tillgänglighet i motsats till kvalitet. Vi menar att en mer tillgänglig kultur tvärtom förbättrar förutsättningarna för de smala och nyskapande uttrycken. När våra offentliga institutioner attraherar en publik som annars står långt från kulturen, öppnar man en väg för att nå fram till all sorts kultur. Ett tydligt exempel på detta finns inom mediepolitiken; där public servicebolagen genom sin bredd också öppnar en möjlighet för många att utvecklas i sitt intresse för kulturens mer smala uttryck.

Tillgänglighet handlar också om tillgång till olika kulturer. Socialdemokratin är en internationell rörelse. Vi lever mitt i globaliseringen och har vant oss vid att tänka på att miljöproblem, brottslighet och kommersiella möjligheter inte känner av nationsgränser. Så är det naturligtvis också för tanken eller känslan. Vi lever mitt i mångfalden. I Sverige talas 150 språk av ca 9 miljoner människor som kommer från 210 olika födelseländer.

Vi vill ta tillvara gränslösheten. Det är viktigt att kulturen påverkas av medborgarnas många skiftande erfarenheter och bakgrund. Det är också viktigt att kulturellt utbyte sker i öppenhet över nationsgränser. Vi måste aktivt söka efter och bjuda in kultur från andra länder och kulturer - men också stimulera svensk kultur att söka sig utanför landets gränser.

I Sverige lever och verkar många människor som föddes i andra länder. Och i Sverige uttrycker man sig på sitt språk och utifrån sin egen bakgrund. Ett levande kulturliv förmår ta del av alla influenser och allas bakgrund. Nyfikenheten väcks av att ta del av många kulturer.

Men etniska grupper reduceras ofta till ett dekorativt inslag inför ett möte - istället för att bli delaktiga i både mötet och samtalet. Kompetensen hos skådespelare med annan etnisk bakgrund används oftast till att spela just ”invandraren” i pjäsen eller filmen. Alltför ofta ställs människor också utanför både kulturupplevelser och eget utövande på grund av funktionsnedsättning.

Att öka det internationella utbytet och att stimulera ett mångfacetterat kulturliv i Sverige är två sidor av samma mynt. Det handlar om att utveckla inspirerande uttryck i en gränslös värld. Båda dessa sidor av myntet är viktiga uppgifter för våra nationella kulturinstitutioner. Presentationen av svensk kultur utomlands stärker och formar bilden av Sverige. Det kan gagna oss som land. Vi har mycket att visa upp i form av nya konstnärliga uttryck – och i form av ny musik, design, mode och andra kreativa uttryck.

Men vi måste vara vaksamma: Arbetet med att presentera Sverige-bilden utomlands tar alltför ofta sin utgångspunkt i det som utan eftertanke betraktas som traditionellt svenskt. Men Sverige växer: Idag kan ud vara ett lika vanligt instrument som nyckelharpa.

Levande kultur i hela landet

Kulturella upplevelser ska inte vara förbehållna människor i storstäder eller tätorter med närhet till de stora institutionerna. Vi vill verka för en utveckling av kulturpolitiken som

gynnar samarbete. För att människor i hela landet ska få möta en mångfald av konstnärliga uttryck krävs att såväl den regionala som den nationella kulturpolitiken främjar rörlighet och samarbete – över kommun- och länsgränser, mellan kulturinstitutioner och mellan kulturen och andra samhällsområden. Därför måste de resurser som staten fördelar till kulturlivet stimulera dessa strävanden.

Demokratin är förankrad och lever i våra folkrörelser. Demokratin lever i de ideella kulturföreningarna, i hembygdsrörelsen, i musik- och kulturfestivalerna, inom Folkets hus och Parker med flera. De bidrar också till att sprida och möjliggöra kulturen i hela landet.

En fri marknad leder till kulturell urbanisering. Smalare kulturyttringar förbehålls de större städerna. Staten har ett ansvar för att motverka denna utveckling och att se till att den finns en kulturell infrastruktur i hela landet. Samtidigt vill vi understryka att inte minst en ny distributionsteknik öppnar upp stora möjligheter att sprida kulturella uttryck i hela landet. Digitalbion har inneburit en möjlighet att både visa långfilm och andra arrangemang som direktsänd opera eller rockkonserter till stora delar av landet.

Socialdemokratin värnar också de kulturella smältdegler som våra storstäder innebär. Vi ser ingen motsättning mellan stad och land. Vi är bergfast övertygade om att det går att åstadkomma ett ökat kulturellt utbud och en stark kulturell utveckling i hela landet. Vi är också medvetna om de kulturella murar som ofta finns inom våra städer. När vi socialdemokrater talar om en levande kultur i hela landet så inkluderar vi i allra högsta grad även storstädernas förortsområden i det begreppet.

Motverka kommersialismens negativa verkningar

Det finns en väldig kraft och styrka i de i de nuvarande kulturpolitiska målen. De framhäver kulturen som en ”fri och obunden kraft”. Målet är att ”motverka kommersialismens negativa verkningar”. Sådana ambitioner ger eftertryck åt arbetet för hög kvalitet inom kulturlivet.

Kulturpolitiken har ett ansvar för att stödja det som inte annars skulle överleva på marknadens villkor. Det finns en risk att en ekonomisk kris i kombination med ovärdiga ekonomiska villkor för de kulturellt yrkesverksamma tvingar fram en räddhågsen kultur där få vågar satsa på annat än ”säkra kort”.

Det offentliga samtalet är demokratins grundval. Det hotas i dag av kommersialiseringen och ägarkoncentrationen i medievärlden. Mediepolitiken utgör en grundbult i socialdemokratisk kulturpolitik och syftar till fler röster ska komma till tals. Den digitala utvecklingen skapar här nya möjligheter som vi vill ta till vara.

Satsa på spetsen – konstnärlig kvalitet och förnyelse

Sverige kan som liten nation stoltsera med både bredd och höjd vad gäller de olika konstarterna. Kulturskolan, folkbildningen och amatörkulturen har en stor del i bredden. Den höga akademiska nivån i de högre utbildningarna och möjligheten till stöd för internationella satsningar har stor betydelse för de nationella och internationella framgångarna.

Det finns ett tydligt samband mellan bredd och spets på kulturens område. Bredden underlättar rekryteringen men ökar också efterfrågan på spetskultur. Den som själv utövar kultur, spelar ett instrument eller teater, skaffar sig också de nycklar som kan krävas för att få ut mer av professionell kultur. Professionella utövare lockar samtidigt fler till kulturlivet genom att väcka ett brett intresse.

En viktig del av socialdemokratisk kulturpolitik blir därför också att stimulera konstnärlig förnyelse. Vi vill ge bästa möjliga förutsättningar för att vi ska kunna ha konstutövare av yppersta internationella kvalitet på så många konstområden som möjligt. Detta är ett tydligt statligt ansvar.

Det behövs resurser för att utveckla konsten och för att kunna investera i de nya uttrycken. Viljan att pröva och att utveckla nytt måste vara levande inom alla kulturinstitutioner. Vi måste gemensamt se till att det finns resurser - ett kulturellt riskkapital för utveckling.

Stärk de kulturellt yrkesverksamma

Kulturarbetsmarknaden har den senaste tioårsperioden genomgått en kraftig strukturförändring. Antalet anställda har minskat drastiskt - medan antalet egenföretagare har ökat. Många yrkesgrupper inom kulturlivet – musiker, skådespelare, dansare, bildkonstnärer och författare – saknar i stort sett möjligheter att hitta en tillsvidareanställning. Årsinkomsterna för frilansande kulturarbetare ligger i regel långt under genomsnittet och inkomstutvecklingen har varit betydligt sämre än i samhället i övrigt.

Sverige har ett fungerande stipendie- och bidragssystem och ett utvecklat upphovsrättsligt ersättningssystem. Men vi har samtidigt en ganska liten och svag konstnärlig marknad. Den enskilt viktigaste åtgärden för att underlätta för de kulturellt yrkesverksamma är därför att skapa förutsättningar för jobb genom att öka efterfrågan på kulturella evenemang. Det är också fokus i de förslag vi presenterar.

Politiken måste ta hänsyn till förhållandena på den kulturella arbetsmarknaden. Inte minst är det viktigt att de sociala försäkringssystemen är anpassade efter de kulturellt yrkesverksamma situation. De av den socialdemokratiska regeringen införda konstnärssallianserna inom scenkonstområdet har inneburit att ett antal skådespelare och dansare kan anställas och få lön istället för a-kassa. Det innebär en förbättring av deras trygghet och framtida pensionsvillkor.

Mycket mer kan göras för att stärka de kulturellt yrkesverksammars arbetsmarknad. Inte minst måste det finnas en öppenhet från statsmakterna inför initiativ från konstvärlden själva, som exempelvis de så kallade skissprojekt som drivs gemensamt mellan Konstfrämjandet, AF Kultur och Konstnärernas Riksorganisation (KRO).

Socialdemokraternas prioriterade reformer

Vårt mål är att ge var och en frihet att bestämma över sitt eget liv. Det handlar om att ge människor makt över sin egen och vårt samhälles utveckling. Det kräver ökad delaktighet i samhällslivet, och därmed i kulturlivet. Kulturlivet får inte sluta sig i sig självt och bli en angelägenhet för ett fåtal invigda. Det handlar om att fler ska ha de färdigheter som krävs för att aktivt delta i kulturlivets och samhällets utveckling – både rätt och möjlighet till delaktighet. Därför vill vi investera i en maxtaxa i Kulturskolan, stärka folkbildningen och stärka kulturens roll i skolan. Därför vill vi också stärka biblioteken och kraftsamla kring läsandet.

Dessutom handlar det om att utveckla möjligheter för att alla svenskar faktiskt kan ta del i vårt kulturliv – att de har råd och att det finns mötesplatser och arrangemang i deras närhet. Därför vill vi öppna upp museerna och införa fri entré. Vi vill ge ett stöd till ideella arrangörer för att möjliggöra fler högkvalitativa kulturella arrangemang i människors närhet, stärka den mediala mångfalden samt stödja digitaliseringen av biograferna.

Vi tror också att ett levande kulturliv främjas av fler arenor för konstnärliga uttryck. Därför vill vi ge konstnärer en större roll i utvecklingen av ny bebyggelse och vi vill investera i de kreativa näringarna.

Maxtaxa i Kulturskolan

Kulturskolan spelar en central roll för att bygga delaktighet i kulturlivet. Den som själv har förtrogenhet med vårt kulturarv och med kulturella uttryck har möjlighet att ta del i det kulturliv som för vårt samhälle framåt idag. I kulturskolan ges våra unga möjligheter att stifta bekantskap med vårt kulturarv – och att känna trygghet i att mejsla ut sina egna uttryck. Utan den grunden blir nyare kulturella uttryck mer svårtillgängliga. Risken är att den som saknar ett eget förhållande till vårt kulturarv fjärrar sig från de nya idéer och uttryck som växer fram.

Samtidigt bygger vi i kulturskolan basen för vårt framtida kulturliv. Några av dem som idag tar sina första steg mot ett eget uttryck inom ramen för kulturskolan är de som imorgon kommer att föra konstens och vårt samhälles utveckling framåt. Ju fler som har den möjligheten idag – desto rikare blir vårt framtida samhällsliv.

Men kulturskolans roll är inte att vaska fram framtidens kulturellt yrkesverksamma. Det är lika viktigt att kulturskolan bygger en kunnig och kräsen publik – som har möjlighet att ta del av och att reagera på de uttryck som skapas på den konstnärliga fronten. En kunnig och kräsen publik är en förutsättning för ett dynamiskt kulturliv i utveckling.

Slutligen fyller kulturskolan en omistlig roll för att bygga ett jämlikt välfärdsland i Sverige. Klassamhället vilar inte bara på materiell ojämlikhet. Klassamhället är en diabolisk väv av materiella och kulturella institutioner. Ett jämlikt samhälle bygger på att alla har möjlighet att tänka fritt – och att alla har förmågan att ge uttryck för dessa tankar. En kulturskola som ger fler möjlighet att uttrycka sina idéer och ger fler förtrogenhet med vårt kulturella arv är en väsentlig kil in i klassamhället i Sverige.

Kulturskolan i Sverige är satt under ett hårt tryck. De ekonomiska ramarna i Sveriges kommuner är mycket sammanpressade – och anställda sägs upp inom skolan, vården och omsorgen. Många kommuner väljer att skära ned på kulturskolan när pengarna inte räcker till. Andra kommuner väljer att höja avgifterna till kulturskolan när skatteintäkterna sinar. Allt färre barn får därmed råd eller möjlighet att delta i kulturskolans verksamhet.

Vi ser med stor oro på denna utveckling och vill stoppa reträtten i kulturskolan. Vårt samhälle utvecklas när fler – inte färre – har verktyg för att ge uttryck för sin längtan. Klassamhället fördjupas när färre har möjlighet att utveckla sina fria tankar. Det har vi inte råd med.

Kulturskolan är en investering i ett rikt framtida samhällsliv. Det är vårt gemensamma ansvar att möjliggöra denna investering – även när resurserna blir mer knappa. Vi vill öka delaktigheten i vårt samhälles utveckling – och vår målsättning är att sänka avgifterna för kulturskolan. Alla ska ha råd att utveckla sin uttrycksförmåga.

Vi anser att man bör överväga att låta staten ta en del av ansvaret för lägre avgifter och ökad delaktighet i kulturskolan. En modell kan vara en maxtaxa i kulturskolan.

Förslag

- Vi vill ha lägre avgifter och ökad delaktighet i kulturskolan, och överväger att låta staten ta en del av ansvaret för detta. En modell kan vara en maxtaxa i kulturskolan.

Stärk folkbildningen

Vår demokrati bygger på engagemang och delaktighet. Inom folkrörelserna finner många en möjlighet att utveckla detta engagemang och att ta del i vårt samhälles utveckling. Studier och diskussioner lägger grunden för att ta makt över sitt eget liv och vårt samhälle.

Till folkrörelsernas studiecirkel kommer människor för att tillsammans söka ny kunskap och nya idéer. En stor del av kulturlivet i Sverige lever och utvecklas i alla Sveriges studiecirkel. Genom folkbildningen kommer entusiastiska amatörer i kontakt med professionella kulturutövare.

Folkbildningen är en möjlighet att förena det estetiskt avancerade med ett brett samhälleligt deltagande i kulturlivet. Genom folkbildningen skapas den bredd i kulturlivet som gör att spetsen har en kunnig och intresserad publik att brytas mot och att utvecklas med. Folkbildningen är en av hörnstenarna i en socialdemokratisk kulturpolitik.

En växande del av folkbildningsverksamheten utgörs av kulturverksamhet. Vi är ett världsledande körländ. Många finner i kören gemenskap och en möjlighet att få utrymme för sin kreativitet och skapande kraft. Folkbildning är också att spela i band, måla och studera främmande språk. En vital folkbildning är en levande kulturell mötesplats. När människor har möjlighet till eget skapande berikas vårt samhälle – och förutsättningar för vårt samhälles fortsatta utveckling skapas.

Folkbildningen rymmer ett bredare och friare bildningsideal än vad instrumentellt inriktade utbildningar kan göra. Tonvikten på kunskap och bildning skiljer folkbildningen från den kultursyn som ensidigt betonar upplevelser. Folkbildning handlar inte om att konsumera upplevelser utan syftar till ett lustfyllt och seriöst gemensamt kunskapssökande.

Lärandet i grupp är en omistlig del av vårt kulturarv. För många har första steget till en högre utbildning varit just att gå en studiecirkel. Studieförbunden bedriver idag huvudsakligen cirkelverksamhet men även amatör- och kulturverksamhet i vidare mening. Folkhögskolorna spelar idag en viktig roll för dem av oss som behöver en andra chans i livet.

Men den kulturella mötesplats som folkbildningen utgör kräver en fysisk mötesplats. En plats där vi kan mötas för förkovran utan att alltför höga avgifter. Den framsynta arbetarrörelsen insåg behovet av mötesplatser och skapade Folkets Hus och Folkets Park. Idag har vi samma behov av mötesplatser för den fria tanken och det fria ordet. Vi vill att staten tar sin del av ansvaret för att våra kommuner ska erbjuda dessa platser för möten mellan människor.

Till folkbildningen räknar vi också våra folkhögskolor, en bra utbildningsväg för många som av olika anledningar inte gått den vanliga gymnasieskolan, eller som hoppat av. Från och med 2010 ändras antagningssystemet till högskolan så att det i princip blir omöjligt, även om man har högsta omdömet/betyget från folkhögskolan, att komma in på en högskoleutbildning. Det måste finnas möjlighet att få nya livschanser även för dem som inte har en spikrak bana utstakad redan från mycket unga år.

Förslag

- Vi vill värna folkrörelsernas och folkbildningens mötesplatser. Vårt mål är ett kulturhus i varje svensk kommun.
- Vi vill stärka stödet till folkbildningen och stärka stödet till folkhögskolorna.
- Antagningssystemet till högre utbildning bör ses över så att det blir faktiskt möjligt att komma in med behörighet från folkhögskola.

Stärk biblioteken – kraftsamla runt läsandet

Genom historien har biblioteken utgjort en av de få platser där människor har kunnat ta del av världens samlade tankar och uttryck kostnadsfritt. Det fanns en tid när biblioteken var den enda plats där detta överhuvudtaget var möjligt.

Idag har många fler mycket bättre tillgång till information. Allt fler har också råd att köpa de böcker de är intresserade av. Urvalet av böcker är obegränsat i de digitala boklådorna. Men vårt behov av bibliotek har inte minskat. Möjligheterna att komma vidare i sitt läsande är bättre med kunnig vägledning och med den systematiska indelning ett bra bibliotek erbjuder.

Ett levande kulturliv förutsätter att det finns mötesplatser för dem som vill utveckla sitt tänkande och bryta sina idéer med varandra. Biblioteken utgör en sådan mötesplats. Biblioteken fyller också en viktig funktion genom att främja läsandet i Sverige.

Vi vill utveckla biblioteken som nav för utbyte av idéer i Sverige. Det kräver en större samordning av Sveriges bibliotek. En viktig praktisk konsekvens av att stödja läsandet är att det ska finnas folkbibliotek med generösa öppettider, i praktiken även på kvällar samt lördag/söndag. Det kräver också att biblioteken tar sig utanför sina traditionella byggnader. Vi strävar efter att sprida bibliotekens verksamhet vidare i Sverige. Arbetsplatsbibliotek bör finnas på fler svenska arbetsplatser.

Idéutbytet mellan bibliotek för utveckling av bibliotekens verksamhet bör stärkas. Sverige behöver en nationell bibliotekspolitik. Det handlar om att garantera alla svenskar närhet till och tillgång till öppna och kostnadsfria bibliotek. Närheten till böcker i skolan och på arbetsplatser sänker tröskeln för kulturovana barn och vuxna. Därtill kommer behovet av olika läsfrämjande insatser.

Att kunna läsa är en viktig baskunskap i skolan. Men läsandet är inte bara en färdighet utan kan också vara en lustfylld upplevelse. Alltifrån förskolans sagostunder och högläsning via förmågan att kunna läsa själv finns ett viktigt läsfrämjande arbete. Tillgången till ett skolbibliotek och böcker till rimligt pris är viktiga förutsättningar för rikliga upplevelser. Läsandet ger ordförråd, allmänbildning, fantasi, empati och kreativitet.

Förslag

- Vi vill formulera en nationell bibliotekspolitik. Utgångspunkten är att var och en ska ha god tillgång till öppna och fria bibliotek inom en rimlig geografisk närhet.
- Värna läsfrämjande insatser, skolbibliotek och arbetsplatsbibliotek

Öppna upp museerna – avskaffa entréavgifterna

Vi investerar tillsammans i museer för att vi alla ska kunna ta del av vårt kulturarv. Det är ett misslyckande när bara ett fåtal tar del av den allmänna nyttighet som ett museum innebär.

Vi vill investera i kulturskolan för att fler ska känna förtrogenhet med vårt kulturarv – och att de med glädje ska kunna ta del av våra museers utställningar och andra kulturella uttryck. Vi vill investera i folkbildningen för att fler ska delta aktivt i vårt kulturlivs utveckling – och att de därigenom ska inspireras att ta del av de uttryck som ryms inom våra museer. Vi vill också att museerna ska anstränga sig för att levandegöra sina samlingar och att sammanställa utställningar som väcker allmänhetens intresse.

Men det räcker inte med att det finns ett levande intresse för vårt kulturarv och vårt kulturlivs utveckling – och att våra museer gör sitt yttersta för att nå ut till en intresserad allmänhet. För oss är det viktigt att hela familjen kan gå tillsammans och uppleva våra museer. Därför var den fria entrén på svenska museer en frihetsreform. Den gav fler delaktighet i våra museers verksamhet.

Det är en självklarhet att vi ska göra våra bibliotek och museer så öppna och tillgängliga som möjligt. Det var ideologiskt klåfingrigt av regeringen att ta bort den fria entrén – och vi ska se till att göra museerna gratis igen så fort vi får chansen. Det kan finnas en del att vinna på ytterligare samordning inom museiområdet. Detta arbete skulle t.ex. kunna ledas av en museikoordinator.

Förslag

- Vi föreslår ett återinförande av fri entré på statliga museer – på samma sätt som när vi socialdemokrater hade makten.
- Vår långsiktiga ambition är att den fria entrén även omfattar de regionala museerna

Stärk kulturen i skolan

Vi vill bygga en Kulturbrygga som stärker utbytet mellan skolan och våra kulturinstitutioner. Vi vill ge våra unga som går i skolan närhet till kulturella upplevelser. Det kan handla om allt från konserter och teaterföreställningar till författarbesök eller besök i en konstnärsateljé. Men vi vill också att fler kulturellt yrkesverksamma ska få möjlighet att kommunicera med

våra barn och ungdomar i skolan. Genom att bygga en Kulturbrygga mellan våra skolor och våra kulturinstitutioner utbildar vi en kunnig publik och involverar fler i våra kulturinstitutioners skapande.

Det kan handla om att låta våra unga i skolan att repetera sina egna föreställningar på teatern – eller att ge dem möjlighet att som praktik delta i föreställningar som teaterarbetare eller assistenter bakom kulisserna. Det kan också handla om att våra kulturinstitutioner gör uppsättningar i skolan och involverar eleverna i produktionen.

För att bygga Kulturbryggan måste vi samordna kompetensen hos kulturkonsulenter, bibliotekarier och museipedagoger. Då kan vi utnyttja resurserna till så mycket kulturell verksamhet som möjligt – och skapa så lite byråkrati som möjligt. Dessutom förbättras planeringsmöjligheterna för de lokala grupperna och institutionerna.

En förutsättning för en satsning som Kulturbryggan är att man har en i grunden positiv syn på kulturens ställning i skolan, och därmed också en positiv syn på de estetiska ämnens ställning. Vi ser med oro på den borgerliga regeringens förslag på att skära ner på de estetiska ämnena. Vi vill också poängtera vikten av att man inom ämnet idrott och hälsa lyfter fram dansen i olika former. Att kunna dansa är en social kompetens och bra för barns och ungdomars självförtroende och frigörande för personligheten. Det ger dessutom fysisk motion på ett kul sätt.

Bildämnet har fått en alltmer ökad betydelse och handlar inte enbart om att skapa själv utan också om hur vi påverkas av alla bilder i vår vardag; i reklam och i olika medier.

Musik är det fritidsintresse som ungdomar oftast ägnar mest tid åt. En stor del av våra ungdomar lever med ett par hörlurar i öronen och går omkring med en hel skivsamling i fickan. Musikämnet har förutom den traditionella uppgiften att lära ut musikens historia inom alla genrer och kulturer, också en viktig uppgift att träna upp ungdomars kritiska öra. Vad är det de hör och varför?

Förslag

- Vi vill bygga en Kulturbrygga som stärker utbytet mellan skolan och våra kulturinstitutioner såsom teatrar, museer, konserthus, bibliotek.
- Vi vill värna de estetiska ämnena inom förskolan, grundskolan och gymnasieskolan

Fler kulturella arrangemang – från rockfestivaler till kammarmusik

För att öka tillgängligheten i kulturlivet måste vi arbeta för att fler arrangemang äger rum på fler platser. De ideella arrangörsorganisationerna är en viktig kraft för att stimulera ett större

kulturutbud på fler ställen i Sverige. De ideella arrangörerna, bland annat folkrorelserna, drivs av engagerade och frivilliga krafter som har möjlighet att sprida kulturen i Sverige.

Men det ideella arbetet är inte tillräckligt för att säkerställa att fler arrangemang äger rum i Sverige. Det behövs en gemensam stimulans för att fler ska kunna ta del av högkvalitativ kulturell verksamhet på fler platser i landet. Därför vill vi investera i ett utökat stöd till arrangörer. De ideella arrangörer som vill kraftsamla och erbjuda något utöver det vanliga på sin ort ska kunna söka stöd för att få fler arrangemang till stånd. Det innebär också att vi vidgar arbetsmarknaden för de kulturellt yrkesverksamma.

Arrangörsstödet kan riktas till föreningar som driver en löpande verksamhet året runt eller till föreningar som t.ex. arrangerar en årligen återkommande festival. Vi vet att dessa festivaler, t.ex. Hultsfredsfestivalen, Arvikafestivalen, Falun Folkmusikfestival och Urkult har bidragit både till att sprida sin musik, skapa jobb och dessutom i samarbete med sina kommuner bedriva ett fantastiskt marknadsföringsarbete för sin bygd som har gynnat många olika turistnäringar.

Att stödja arrangörsledet är en kostnadseffektiv åtgärd för att skapa flera jobb inom kultursektorn.

Förslag

- Vi föreslår ett utökat arrangörsstöd för de ideella arrangörerna inom musik, dans, film, teater och andra konstytringar.

Investera i medial mångfald

Det går inte att dra någon skarp gräns mellan mediepolitiken och demokratifrågan. Utan en medial mångfald hotas i praktiken yttrandefriheten. Ensidig kommersialisering och ägarkoncentration i medievärlden leder till likriktning av det offentliga samtalet.

Men det finns positiva krafter. Internet och digitaliseringen gör det möjligt för fler att göra sina röster hörda. Vi bejakar till fullo denna utveckling, och vi menar att politiken i mycket högre utsträckning måste vara anpassad till den nya digitala verklighet vi lever i.

Två av de viktigaste instrumenten för att värna en medial mångfald även utanför nätet är presstödet och public service. Här ser vi angelägna arbetsuppgifter för socialdemokratin. Presstödet måste återupprättas efter de attacker de utsatts för av den borgerliga regeringen. Public servicebolagen (SVT, SR och UR) måste både ges ekonomiska förutsättningar att genomföra sina allmännyttiga uppdrag och garanteras den självständighet från inte minst politiken som är nödvändig för att garantera en radio och tv i allmänhetens tjänst.

Public service öppnar en väg från de breda uttrycken till de smala. Våra gemensamma kanaler ska inte avgränsa sin verksamhet till de uttryck som inte bär sig. Genom att erbjuda bredare uttryck håller vi dörren öppen till de smalare.

Förslag

- Vi vill värna presstödet för att bidra till medial mångfald i hela landet
- Vi vill stärka våra Public servicebolag genom att tydliggöra deras uppdrag

Stöd digitaliseringen av biograferna, stöd utvecklingen av svensk film

Film är en populär kulturform och svenskarna ser gärna svensk film. Den snabba teknikutvecklingen, publikens nya beteendemönster och den ökade marknadskoncentrationen på biografområdet skapar helt nya förutsättningar för filmen i Sverige. Vi uppmuntrar de aktörer som har satsat på digitalisering av biografmarknaden. Digitalisering öppnar möjligheter för många fler att se film, inte bara i storstäderna utan i hela landet. Genom digitaliseringen är det inte bara film som kan distribueras utan även teater, opera och andra stora evenemang.

Vi vill långsiktigt stärka produktionen av svensk film. Inom ramen för det vill vi understryka vikten av möjligheten för unga filmare att komma fram och stödja inte bara långfilm utan även genrer som kortfilm och dokumentärfilm.

Förslag

- Vi vill inrätta ett offentligt stöd till fortsatt digitalisering av våra biografer

Investera i de kreativa näringarna

Det finns enorm tillväxtpotential i en mängd områden som befinner sig i skärningspunkten mellan kultur och traditionell näringsverksamhet: som design, arkitektur, mode, turism, dataspel och andra typer av underhållningsindustri.

Ett levande kulturliv innebär bättre förutsättningar för de kreativa näringarna att utvecklas. Men de kreativa näringarna erbjuder också en bredare arbetsmarknad och ytterligare försörjningsmöjligheter för människor med ett professionellt kulturellt kunnande.

De kreativa näringarna ska vara en lika självklar del av den svenska näringspolitiken som tillverknings - eller skogsindustrin. Det är också viktigt att kopplingen mellan dessa näringar och kulturpolitiken tydliggörs, exempelvis när vi kommer till utbildnings- eller arbetsmarknadspolitiken. Precis som när det gäller andra näringar krävs det här ett gemensamt strategiskt arbete mellan exempelvis stat, forskning och bransch.

De kreativa näringarna bör aktivt stödjas, risken är annars stor att kompetensen försvinner från Sverige. Genom aktiva åtgärder i både utbildningsledet såväl som i fasen då de kreativa företagen etablerar sig på marknaden bör den kreativa industrin kunna utvecklas och utgöra en betydande del av svensk tillväxt.

Härvidlag ska även tas tillvara kunnandet inom traditionella kreativa näringar så att vi inte tappar kompetensen inom exempelvis glasindustrin eller porslinsindustrin. Vid en krympande svensk tillverkning måste design och hantverksskunnande tas tillvara. En modell kan vara genom samarbete med svensk slöjd.

Förslag

- Vi vill stärka de kreativa näringarna i Sverige genom ett strategiskt branschprogram för upplevelseindustrin

Bygg ett vackrare Sverige

Vi vill skapa goda livsvillkor för alla som bor i Sverige. Vår livsmiljö, där vi bor och verkar, ska bidra till att fler får möjlighet att leva gott och att utvecklas. Sverige har en god tradition av kvalitetstänkande i planeringen av livsmiljön. Vi har en bra lagstiftning som reglerar stadsplaneringen. Den socialdemokratiska regeringen införde dessutom en särskild skönhetsparagraf i plan- och bygglagen.

Men vi kan stärka våra ansträngningar för att ge var och en drägliga villkor. Vi får inte glömma bort konsten när vi utvecklar våra bostadsområden och bygger nya. Vi vill använda konstnärer i arbetet med renovering av olika offentliga byggnader och miljöer. Det kan handla om bostäder, förskolor, skolor, äldreboenden eller samlingslokaler.

Att involvera konstnärerna i dessa projekt ger både en bättre och vackrare miljö och jobb. Offentliga bostadsbolag har ett särskilt ansvar för att involvera konstnärerna i sina områdens utveckling. Men vi vill också stärka statens inblandning – bland annat genom att avsätta mer resurser för offentlig konst.

Förslag

- Stärk konstnärernas roll i utvecklingen av vår livsmiljö.
- Avsätt större resurser för offentlig konst vid utveckling av bostadsområden och vid nybyggnation.

Investera i jobb för de kulturellt yrkesverksamma

Kulturarbetsmarknaden skiljer sig på flera sätt från andra. Kulturellt yrkesverksamma vill ha en lön, en pension och ett trygghetssystem liksom alla andra grupper. Konstnärssallianserna, som infördes av den socialdemokratiska regeringen är ett bra exempel på att stärka de kulturellt yrkesverksamma så att de får en anställning som andra grupper samtidigt som man tar speciella hänsyn och ställer särskilda krav. Det innebär en förbättring av deras trygghet och framtida pensionsvillkor.

Vi vill stärka de kulturellt yrkesverksammas arbetsmarknad. Viktigt är att ha en tät dialog med de kulturellt yrkesverksammas organisationer för att tillsammans med dem finna de bästa lösningarna inom en arbetsmarknad med speciella förtecken.

Vi vill bland annat se över villkor i a-kassa och pensionssystem samt utveckla konstnärssallianserna. Men viktigast av allt är att stimulera tillkomsten av riktiga jobb inom kultursektorn, antingen inom de fasta institutionerna eller genom ökade resurser för de ideella arrangörsorganisationerna som är en stor arbetsgivare för frilansarna.

Det förslag som vi utvecklar under rubriken Maxtaxa i kulturskolan skulle skapa nya arbetstillfällen för de kulturellt yrkesverksamma. Detsamma gäller naturligtvis för vår modell för kultur i skolan, Kulturbryggan.

Många konstnärer arbetar inom så kallade levebrödsföretag. De strävar i första hand inte efter att expandera verksamheten, utan vill kunna överleva på sitt konstnärskap och sina kunskaper. För att bättre möta denna branschs specifika villkor behöver statliga myndigheter på området, som Arbetsförmedlingen, Nutek och Vinnova, bygga upp och utveckla särskild kompetens på området. En socialdemokratisk kulturpolitik vill etablera tydliga spelregler på kulturarbetsmarknaden och stimulera innovation och entreprenörskap inom kulturlivet.

För oss socialdemokrater är upphovsrätten självklar. Vi tar starkt avstånd från dem som anser att det rent principiellt ska vara tillåtet att ladda upp eller ned upphovsrättskyddat material utan att den som har skapat filmen, musiken eller boken får betalt.

De kulturellt yrkesverksamma arbetar ofta på obekvämt arbetstid. Därmed har många av dem behov av tillgång till barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Ett alltmer föränderligt

arbetsliv måste möta de behov som föräldrar har för att få ihop vardagen med arbete och barn. Vi vill därför öka tillgången på barnomsorg på kvällar, helger och nätter.

Förslag

- Utveckla modellen med konstnärsallianser på kulturarbetsmarknaden
- Investera i innovation och entreprenörskap inom kulturlivet genom större engagemang från statens näringsfrämjande myndigheter
- Vi vill öka tillgången på barnomsorg på kvällar, helger och nätter för att förbättra de kulturellt yrkesverksammas möjligheter att arbeta